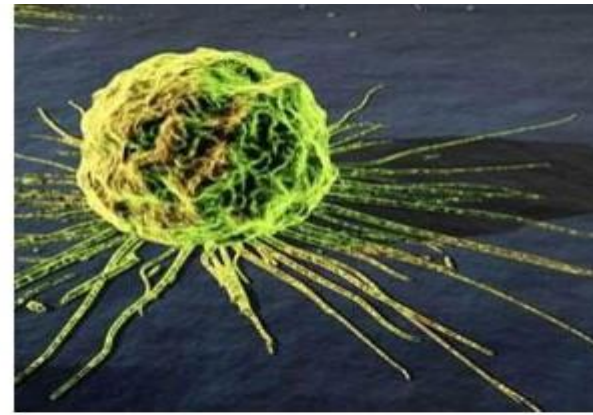

به نام خدا

2024/05/15

آنچه باید از ویروس سرخک دانست

بیماری سرخک عفونی و کشنده است ؟
اگر کودکی را مرور کنید واقعیهایی را به یاد می آورید که مردم براساس
آن، بیماری سرخک
را مهلک و کشنده نشان میدادند و به نوعی آن را یکی از عفونیترین
بیماریهای شناخته
شده در انسان معرفی میکردند.
آنها بر این باور بودند که چنانچه فردی مبتلا به ویروس سرخک در اتاقی
سرفه کند یا نفس
بکشد و ویروسهای این بیماری در محیط پخش شود، سایر افراد نیز در
عرض چند ساعت به
بیماری سرخک مبتلا میشوند.

در آمریکا قبل از تولید واکسن سرخک در سال ۱۹۶۳ میلادی، حدود چهار میلیون مبتلا به ویروس سرخک گزارش شده بود که از این میان ۴۸ هزار نفر به دلیل شدت بیماری در بیمارستان بستری شدند و سالانه ۵۰۰ نفر جان خود را از دست میدادند.

ولی سازمانهای جهانی بعد از سال ۲۰۰۰ میلادی خبر ریشه کنی ویروس سرخک و عدم مرگ و میر ناشی از ابتلا به سرخک را اعلام کردند.

این قبیل گزارشها نشان میدهد بیماری سرخک قابل پیشگیری است که افراد جوامع مختلف با تزریق واکسن و ایمنی در برابر ویروس بیماری، میتوانند مانع از ابتلا به آن شوند.

من حتماً واکسن می زنم، تو چطور؟

واکسیناسیون سراسری حذف سرخک و سرخجه مادرزادی

گروه سنی ۵ تا ۲۵ سال • ۱۵ آذر لغایت ۱۰ دیماه ۱۳۸۲
رایگان در تمام مراکز بهداشتی، درمانی و بیمارستانها

بیانید سرخک و سرخجه را از بین ببریم

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی • وزارت آموزش و پرورش • نیروی مقاومت بسیج
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری • وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح • صدا و سیما • جمهوری اسلامی ایران
صندوق کودکان سازمان ملل متحد • UNICEF • سازمان بهداشت جهانی WHO
پایگاه اطلاع رسانی سلامت ایران www.salamatiran.org

تاریخچه

ویروس سرخک از تکامل ویروس طاعون گاوی ایجاد شده است .

اولین توصیف سیستماتیک بیماری سرخک و افتراق آن از آبله و آبله مرغان، توسط **دانشمند ایرانی محمد ابن زکریای رازی (۸۶۰-۹۳۲ میلادی)** انجام شده است .

به نظر می رسد زمان رازی ، ویروس هنوز برای انسان انطباق کامل نیافته بوده و اپیدمی های محدود ایجاد می کرده است . در بین سال های ۱۱۰۰ تا ۱۲۰۰ میلادی ویروس به طور کامل در انسان انطباق یافته است .

ولی با وجود واکسیناسیون افراد در برابر ویروس سرخک ، گسترش مبتلایان به این بیماری در دنیا به ویژه در کشورهای کم درآمد بیش از هر نقطه ای به چشم می خورد که این امر علاوه بر بیمار کردن شمار قابل توجهی از افراد جوامع، هزینه های گزافی را نیز به نظام بهداشتی کشورها به منظور طی مراحل درمانی مبتلایان وارد میکند.

آمارها نشان میدهد ۸۰ درصد مبتلایان به ویروس سرخک را افراد واکسینه نشده و کودکان ۱۲ ماه به پائینی تشکیل میدهند که به دلیل سن کم قادر به تحمل ویروس ضعیف شده نبوده اند.

نکته مهم

سرخک به وسیله ویروس سرخک ایجاد میشود.

سرخجه یک بیماری ویروسی متفاوت است.

سرخجه به ندرت کشنده است، اما میتواند موجب سقط جنین و مرگ جنین شود.

تاریخچه سرخک

قبل از قرن ۱۷ سرخک شناخته شد .

در سال ۱۹۶۳ اولین واکسن بر علیه سرخک معرفی شد.

قبل از اینکه واکسن سرخک در دسترس باشد، تمام بچه ها به این ویروس آلوده شده بودند، زیرا این ویروس به راحتی، پخش میشود.

انواع واکسن سرخک

- ▶ دو نوع واکسن بر علیه سرخک بود:
- ▶ یک نوع آن، ویروس مرده سرخک (KMV) است.
- ▶ نوع دیگر، ویروس زنده سرخک (اما ضعیف شده که دیگر قادر به ایجاد عفونت نیست) .
- ▶ واکسن ساخته شده از ویروس مرده سرخک، برای جلوگیری از بیمار شدن موثر نیست.
- ▶ استفاده از این نوع واکسن، در سال ۱۹۶۷ متوقف شد. امروزه، واکسن ویروس زنده را در پیشگیری از این بیماری مورد استفاده قرار میدهند.

علائم سرخک

اگر در معرض این ویروس قرار گرفتید، بدانید که ۱۰ تا ۱۲ روز طول میکشد تا علائم ظاهر شود و چند روز بعد از ظهور علائم، لکه های پوستی ظاهر میشود .

علائم عبارتند از:

تب بیشتر از ۳۸/۳ درجه سانتیگراد

بثورات پوستی (جوش) که بیشتر از ۳ روز باقی بماند نقاط قرمز روی پوست که ابتدا روی صورت و گردن پیدا می شود.

سرفه

زکام

آبریزش از چشم

قرمزی چشم ها (ورم ملتحمه)

کاهش اشتها

- ▶ این نقاط قرمز رنگ بین سه تا پنج روز روی بدن میماند و سپس ناپدید میشود.
- ▶ در موارد ساده بیماری، فرد مبتلایان از ظهور بثورات جلدی بهبود می یابد. و طی دو تا سه هفته به حالت طبیعی برمیگردد.
- ▶ ولی بیش از ۴۰ درصد مبتلایان به عوارض پیچیده این بیماری مبتلا میشوند.
- ▶ این قبیل عوارض ناشی از ویروس سرخک ، اغلب در کودکان زیر پنج سال، افراد بالای ۲۰ سال و افرادی که به هر دلیلی ایمنی ضعیفی در برابر ویروس دارند مشاهده میشود.
- ▶ در این میان، کودکان زیر پنج سال بالاترین درصد مرگ ناشی از ابتلا به این ویروس را دارند.

عوارض سرخک

▶ اسهال

▶ عفونت گوش

▶ پنومونی

▶ نابینایی در اثر کمبود مواد مغذی از جمله ویتامین A

▶ تورم حاد مغز (انسفالیت) خیلی کم است. 6 روز بعد از ظهور دانه ها، انسفالیت رخ میدهد.

▶ علائم انسفالیت : سردرد، تهوع، سفتی گردن، خستگی، تشنج و کوما.

▶ (SSP (panencephalitis sclerosing Subacute از موارد نادر است. مغز و نخاع را درگیر میکند. به علت عفونت سیستم مرکزی اعصاب در اثر ویروس سرخک ایجاد میشود. علائم این مشکل، یک سال بعد از اینکه فرد سرخک گرفت، شروع میشود. فرد دارای عملکرد مغزی پایین، تشنج و حتی مرگ میباشد. هیچ درمانی برای این عارضه وجود ندارد.

▶ در کودکان بیشترین موارد مرگ در اثر بیماری سرخک، مربوط به پنومونی یا ذاتالریه و در بالغین، بیشترین موارد مرگ مربوط به انسفالیت میباشد.

سرایت سرخک

سرخک از طریق قطرات بینی، گلو و دهان فردی که به این ویروس عفونی شده است، منتقل میشود.

فرد عفونی، به مدت ۴ روز باید در قرنطینه بماند، چراکه احتمال انتقال بیماری 90 درصد میباشد.

اما زمانیکه بثورات و جوشها در پوست ظاهر شد، واگیردار بودن این بیماری نیز منتفی میشود.

اگر فرد مبتلا به سرخک در اتاقی بماند و بعد برود، تا ۲ ساعت ویروس سرخک در هوا باقی خواهد ماند.

چگونه ایمنی به سرخک پیش می آید؟

- ▶ -فردی که قبلا به سرخک مبتلا شده ، بدنش نسبت به این عفونت ایمن شده است و دیگر سرخک نمیگیرد.
- ▶ -افرادی که در یک سالگی، واکسن سرخک را زده اند، ۹۸ درصد نسبت به سرخک ایمن میشوند.
- ▶ -نوزادان که از شیر مادر تغذیه می کنند، تا حدودی ایمن میشوند.
- ▶ اما این ایمنی کامل نیست و نوزادان جزو گروه پرخطر میباشند تا در سن ۱۲ تا ۱۵ ماهگی واکسن سرخک را دریافت کنند.

سیستم گزارش دهی

- ▶ طبق دستورالعمل جدید هر مورد به صورت آنی باید گزارش شود.
- ▶ گزارش فوری
- ▶ گزارش از طریق ثبت اطلاعات در پورتال
- ▶ گزارش ماهیانه که به صورت کلی از طرف هر بیمارستان اطلاع رسانی می شود (موارد یا صفر)

افراد در معرض خطر

- ▶ کودکان کمتر از یک سال
- ▶ افرادی که واکسن سرخک نزده اند.
- ▶ افرادی که در زمان واکسیناسیون سرخک، ایمونوگلوبین را دریافت کرده اند.
- ▶ افرادی که با واکسن ویروس مرده سرخک، واکسینه شده اند.
- ▶ افراد دچار سوء تغذیه و افراد دارای سیستم ایمنی ضعیف، بیشترین افراد در معرض مرگ بر اثر سرخک میباشند.

بارداری و سرخک

مادران باردار اگر دچار سرخک شوند، یا نوزاد خود را سقط میکنند، یا مرده به دنیا می آورند و یا زایمان زودرس خواهند داشت.
نقایص مادرزادی در این گونه نوزادان دیده نشده است.

تشخیص سرخک

- ▶ عمدتاً بالینی است .
- ▶ آزمایش خون و ایمنوگلوبین های نوع M : این ایمنوگلوبین، آنتی بادی بر ضد ویروس میباشد. اگر آزمایش ایمنوگلوبین نوع M، مثبت بود، ویروس در بدن وجود دارد.
- ▶ اگر فردی که به خارج رفته و یا در نزدیک فرد مبتلا به سرخک قرار گرفته، دچار تب بالا و بثورات پوستی شود، میتوان فهمید که سرخک گرفته است.

بیماریهایی که علائمی مشابه سرخک دارند

تب دانگ

بثورات داروها

عفونت enteroviral

بیماری پنجم

سرخجه

بیماری گاوازاکی

تب Rocky Mountain spotted

سندرم شوک سمی

درمان سرخک

- ▶ برای درمان پنومونی، آنتی بیوتیک تجویز میشود.
- ▶ تا زمانی که تب دارید، استراحت کنید و مایعات زیادی بنوشید.
- ▶ پزشک برای جلوگیری از کمبودهای تغذیه ای، مکمل ویتامین A تجویز می کند

درمان:

در حال حاضر درمان خاصی جهت بیماری سرخک یا سرخجه وجود ندارد. تجویز ویتامین A به کودکانی که بیماری سرخک دارند در کاهش شدت بیماری و میزان کشندگی بیماری موثر بوده است و WHO توصیه می کند که ویتامین A به همه کودکان دارای بیماری سرخک حاد داده شود. یک دوز (۵۰۰۰۰ واحد برای کودکان کمتر از ۶ ماهه ، ۱۰۰۰۰۰ واحد برای کودکان ۱۱-۶ ماهه و ۲۰۰۰۰۰ واحد برای کودکان بزرگتر از ۱۲ ماه) باید در روزی که بیماری سرخک تشخیص داده می شود تجویز گردد و یک دوز دیگر در روز دوم داده شود. در صورت وجود علائم کمبود نقص ویتامین آ دوز سوم بعد از ۴ تا ۶ هفته بعد نیز توصیه می شود .

جدول دوز پیشنهادی ویتامین A جهت درمان سرخک		
گروه سنی	بلافاصله در هنگام تشخیص	روز دوم
نوزادان کمتر از ۶ ماه	۵۰،۰۰۰ واحد	۵۰،۰۰۰ واحد
نوزادان ۶-۱۱ ماه	۱۰۰،۰۰۰ واحد	۱۰۰،۰۰۰ واحد
کودکان ۱۲ ماه و بیشتر	۲۰۰،۰۰۰ واحد	۲۰۰،۰۰۰ واحد

جلوگیری از سرخک

- ▶ تنها راه برای جلوگیری از سرخک ایمن کردن بدن با واکسیناسیون است.
- ▶ واکسن باید حاوی: سرخک، گوشک (ویروس اثر گذارنده بر غدد بزاقی) و سرخجه (MMR) و یاشامل:
- ▶ سرخک، اوریون، سرخجه و آبله مرغان (MMRV) باشد.
- ▶ تزریق واکسن MMRV، بعد از ۱۲ سالگی توصیه نمیشود.
- ▶ بهتر است واکسن سرخک، بعد از یک سالگی تزریق شود.

چه افرادی نباید، واکسن سرخک را بزنند؟

- ▶ -افرادی که دارای آلرژی شدید نسبت به واکسن سرخک و یا ترکیبات آن (ژلاتین و نئوماپسین) هستند.
- ▶ -زنان باردار: زنان باردار باید به مدت ۴ هفته از تزریق واکسن خودداری کنند.
- ▶ -نقص شدید ایمنی: بیماران مبتال به سرطان و یا بیماران دریافت کننده دوزهای کورتیکواستروئید، از تزریق واکسن دوری کنند.
- ▶ افرادی که بیماری سرطان خون در سه ماه گذشته داشته اند و بهبود یافته اند، میتوانند واکسن MMR را دریافت کنند.
- ▶ -بیماران ایدزی نیز نباید واکسن را دریافت کنند .
- ▶ -بیماران دارای بیماری شدید و حاد، صبر کنند تا بیماریشان بهبود یابد و بعد اقدام به تزریق واکسن نمایند.
- ▶ -واکسن سرخک، از جنین جوجه ساخته شده است. بنابراین در مورد بچه هایی که به تخم مرغ حساسیت دارند، باید قبل از تزریق، تست پوستی انجام گیرد.

علائم واکنش بدن نسبت به واکسن سرخک

- ▶ تب
- ▶ بثورات پوستی
- ▶ درد مفصل
- ▶ کاهش تعداد پلاکتهای خون

چهار استراتژی

➤ ۱- ارتقاء و حفظ پوشش بالای ۲ نوبت واکسیناسیون

➤ ۲- سیستم مراقبت موثر، پایش و ارزشیابی

➤ ۳- ارتباطات و درگیر نمودن جامعه

➤ ۴- پژوهش و توسعه

انتقال بیماری به صورت اولیه از فرد به فرد از طریق ذرات آئروسل
تماس مستقیم با ترشحات بینی و گلو فرد بیمار

راهکارهایی برای جلوگیری از انتقال بیماری

بستری بیمار ترجیحاً در اتاق ایزوله فشار منفی

بسته نگه داشتن در اتاق

پوشیدن ماسک N95 قبل از ورود به اتاق

رعایت بهداشت دست‌ها قبل و پس از تماس با بیمار و وسایل اطراف بیمار

استفاده از گان، عینک و دستکش در تماس با ترشحات بیمار

نرفتن کودکان در سن مدرسه به مدت ۴ روز پس از ظهور راش‌ها

افراد در معرض خطر

در اتباع خارجی، مواردی از ابتلا حتی
در گروه سنی بالاتر از ۲۰ سال که
سابقه واکسیناسیون نداشته‌اند.

گروه سنی یک تا ۵ سال
که عمدتاً واکسن
دریافت نکرده‌اند.

کودکان زیر ۱۲ ماه که
هنوز به سن واکسن
نرسیده‌اند.

نمونه گیری و ارسال

- ▶ برای نمونه های نازوفارنکس (روش غرغره ، روش سواپ)
- ▶ ۱۰ - ۵۰ میلی لیتر نمونه ادرار
- ▶ نمونه خون ۵ میلی لیتر
- ▶ نکته : وپروس سرخک به حرارت بسیار حساس است اگر نمونه ها در زنجیره سرما نگهداری نشوند عامل نشان دهنده بیماری زایی کاهش می یابد.
- ▶ به این موارد دقت شود : برچسب زدن - انتخاب درست وسایل و تجهیزات برای بیمار - ظروف نمونه و حمل - حفاظت نمونه از آلودگی - افراد مسئول مشخص باشند - بسته در روزهای تعطیل به آزمایشگاه مرجع ارسال نشود مگر اطمینان از باز بودن آن داشته باشیم در غیر این صورت نگهداشت صحیح در آزمایشگاه بیمارستان تا زمان ارسال .

نتیجه

▶ کاهش ۹۵ درصد مرگ و میر به نسبت سال ۲۰۰۰

▶ حذف سرخک

خسته نباشید

تهیه کننده : آزم